

Juhász Zsuzsanna

Szóke kislány portréja, kezében nyúllal

De gyorsan fejlődik a tudomány! Úgy látszik, olvasom, hogy csak volt egyszer egy hűség-gén. Mint egy meseben, csak volt. Aztán kiderült, hogy mégis van, de mivel nem mindig működik, olyan, mintha nem is lenne.

Működjön, mindig működjön, ami van! Ez lenne az ember óhaja, parancsa. Az emberé, aki eluralta a Földet.

De hál' istennek a dolgok, a gének nem így működnek. Bele kell törődnünk, hogy van, létezik hűség-gén, ami úgy alakítja az agy működését, hogy az egyed hűségesen viselkedjen. Sok pocokfajnál találtak ilyen gént. Csakhogy kiderült, az ilyen gént hordozó pocokfajok is tudnak hűtlenkedni. Összevissza szeretkezni, szórni szét a gényeiket. Minél messzebbre, minél inkább színesítve a fajt.

És miért is ne tennék, ha bő a termés. Miért is ne élnének királyi módon. Jókat kajálgatva, rágcsálva, közben el-elkapdosva egy szép kis nőtényt. Ha egyszer megtehetik! Mert ez a lényeg. Egy gén nem csak addig létezik, míg az ember, a Föld Ura kegyeskedik ránézni. Nem, egy gén lehet úgy is, hogy van, de éppen nem működik. Viszont azonnal bekapcsol, ha kell, és működik ezerrel. És a pocoknak, főleg a hímnek, eszébe se jut félrelépni. Mert ezzel a már megcsinált kölykök életét veszélyeztetné. Ha például szárazság van, és ha ő továbbra is

vemhesítene még egy csomó nőtényt. No, de a gén, a hűség-gén nem magától kapcsol be. Hanem a környezet hatására. A külvilág, az elérhető kaja mennyisége, minősége kapcsolja be vagy ki. És ez egy fajbiztonsági lehetőség. És főleg a nőtényeket védi. Gondoljuk csak el! Ha a hímeknél nem kapcsolódna be a gén, mikor kevés a kaja, egy csomó nőtényt vemhesítenének, akik nem találnának elég kaját és elvetélnének. Vagy szülnének, eljutnának a szülésig, de belesoványodnának a szoptatásba, miközben az első betegség elvinné őket. De a szoptatásba is hiába kezdenének bele, mert be nem tudnák fejezni. A kevés kajától elapadna a tejük. És nézhetnék végig kölykeik éhhalálát, vagy inkább soha nem is térnének vissza az alomba. Elhagynák, mert tejelés nélkül oxytocin sincs, ragaszkodás-hormon. (Ami embernél is van, anyánál, aki szoptat. És erősíti is az anya-baba kapcsolatot. Hiába, hogy ettől még vannak csecsemőgyilkosságok. Főleg újszülött-gyilkosságok. Amikor is a nő önvédelme felülír minden hormonális-idegi ösztönt. Mert első az önvédelem, mint a pockoknál. Csakhogy az emberanyánál ez legátlódi az agyból vezérelten. Mert a fiatal lány tudja, hogy kiközösítenék, ha szülne. Családja, iskolatársai megbotránkoznának rajta, és eleve nem készül agyilag se a szülésre. A férje által fenye-

getett anya meg végképp nem. Aki folyton azt kapja, nehogy még egyet szülj, ezeket is utálom látni, etetni! Miközben úgy él nemi életet a feleségével, hogy nem ügyel a fogamzásgátlásra.) Hát akkor nem jobb a génezérelt pocok, aki hordja a hűség-gént, de hol bekapcsolva működteti, hol kikapcsolva?

Mi ebben az újdonság? Az emberben is vannak hallgató, bekapcsolatlan gének. És fogalmunk sincs, hogy mire valók. Ahogy az anyatejben is vannak anyagok, de nem tudjuk, mire kellenek a babának. És az ember? Ha van is neki ilyen hűség-génje, akkor volt-e bekapcsolva valaha is, ha így, ennyire el tudott szaporodni a Földön? Vagy van neki, de soha nem kapcsolta be, nem hagyta bekapcsolódni, mert überelte folyton agyilag. Mert mindig szaporodni igyekezett, és ürügyet mindig talált. A férfinak volt mindig felesége, egy vagy néhány, és rengeteg egyéb nője, hogy rabszolgákat is csináljon, szolgákat, szolgálókat, munkásokat, akik helyette termelnek és dolgoznak, és megcsinálnak mindent helyette, körülötte. Ahogy a gazdag nyugati államok is tehetős pátriárkaként viselkednek. Csak nem csinálják az olcsó munkást, hanem befogadják. És hiszik, hogy ezek a munkások nemcsak őket, a kormányt, a cégtulajdonosokat és földtulajdonosokat tartják el, hanem a bennszülött munkásaikat is. Ami, ugye, lehetetlen. És a munkások tudják, látják is ezt. És nem akarnak náluk olcsóbb munkaerőt látni, nem akarnak elszegényedni, de segílyt se akarnak. Mert szeretik a munkájukat. Mert dolgozni jó. Valamit csinálni jó. Az ember nem csak gondolkodó lény, dehogy. Főleg azért töpreng azon, hogy mit csináljon. Mit, hogy kenyerere le-

gyen, és mellette jókedve is legyen. És akkora kenyerere, hogy adni is tudjon belőle. Asszonyoknak, nőnek, gyengének, öregnek, gyereknek. Mert társas lény is. Szükséglete, hogy adhasson, hogy egyszer kapjon, ha rá lesz szorulva.

És sajnos a fejlődő országokban is, ha van, felülíródik a hűség-gén. Ahol kevés az élelem, ott éppen nemhogy hűségesnek, de jóformán ritka képességűnek kellene lenniük a férfiaknak. Olykor és kevés gyereket kellene csinálniuk. Ahogy az európai szegény országokban jóformán egész nemzedékek váltak impotenssé, látva az anyagi források beszűkülését. Ivarérett húszas, harmincas férfiaknak eszükbe se jut, hogy gyereket csináljanak. Tehetős üzletembereknek meg eleve fel se áll a félelemtől, hogy kiszorulnak a piacról, hogy a konkurencia jó alaposan a tökükre lép.

Tehát ha az embernél is van ilyen gén, az ember tudja überelni, jól vagy rosszul, de megteheti. Ahogy a fejlődő országokban is azért van sok gyerek, azért nagyok az almok, hogy hátha egyikét gyerek mégis eléri a felnőttkort, és eltartja a szüleit. A fejlett országokból a fejletlenekbe kihelyezett női- és főleg gyermekmunka is a bő gyermekáldásra ösztönöz. Ott már 4-6 éves gyerekek tartják el huszonéves szüleiket. Mert a szülők nem, de ők igen. Ők kapnak munkát.

És persze hogy volt egyszer egy olyan elmélet is, hogy az ember félig hű, félig hűtlen. Ami, ugye, nesze semmi-elmélet. Mert hogy is lehet ez? Aztán kiderült, hogy a pingvinekből indultak ki. A hímekből, akik melengetik a tojást, míg a tojó odajár enni. És visszatérve a már kikelt fiókát begyetejével eteti. És sietnie kell, mert a papa lefogy a várakozásban. Étlen ücsörög. És ha későn jön, a papa

nem tudja semmivel sem etetni a fiókát. S akkor helyet cserélnek, a papa elindul halat szerezni. Felszabadul, s míg megy a hatalmas pingvinkolóniában, félre is lép. De főleg előre, a tenger, a hal felé. És itt van a hűtlenség kulcsa. Az újabb megfigyelések szerint a csontsovány, fázó hímnek vagy van kedve, vagy nincs a szeretkezéshez. És a tojók, tán félelemből vagy szánalomból, vagy csak ösztönből, tényleg engednek neki. De mivel pártalanok, a tojás eleve halálra van ítéelve. A hím nem marad ott. Kajálni megy. És tudni kell azt is, hogy nem mindegyik éri el a halleló helyet. Elpusztul. Aki viszont eléri, az eleve jó kövér volt, voltak tartalékai. Tudott várni a tojáson ülve, de maradt rajta zsír, hogy eljusson a halig.

Mert a tojó nem eteti meg a begytejével, mielőtt az elindul. És ez szomorú, de akkor se teheti meg, hogy előtte megetesse a papát, mert ezzel a fiókájuk életlehetőségét csökkentené. És akkor ez a hűtlenkedése a papának, útban a hal felé, jóformán a kolónia nőstényeinek hálája, búcsúdala. Köszönet, ösztönös, génvezérelt köszönet, jutalom a hűségért cserébe. A tojáshoz való hűségért. Hogy ott ült hetekig, éhezve, majdnem mozdulatlan. És cserébe a tojók odaadják magukat, hogy életkedvvel töltsék fel a magára maradt, az éhséget egyedül leküzdő hímet. Hogy legyen kedve és bátorsága elhagyni a biztonságérzetet adó csoportot és elindulni egyedül. Szép, bizonyára istennek is tetsző, ösztönös ajándéka ez a csapatnak. Mert nem vagyok férfi, de szerintem az hülyeség, hogy omne animal triste post coitum. A fenét. Én azt tapasztaltam, hogy a férfiakat kedvvel tölti fel a szeretkezés. Tele lesznek tervekkel, önbizalommal,

mihelyt felkelnek az ágyból, hogy megvalósítsák őket. A terveiket, az alkotó, termelő, világhódító, eszközkészítő terveket. Hogy aztán az eredményt visszahozzák, megmutassák az ámuló nőknek. Anyának, lánytestvérnek, gyerekeknek és főleg az asszonyuknak.

S aztán volt olyan elmélet is, és ez talán még ma is él, hogy a szerelem, a hűség kb. három évig tart vagy egy évig. Aztán elszáll a biokémia, a nő vonzereje. És jól is van ez így, mert a főemlős társainknál is ennyi idő kell a csimpánz- vagy orangutánbéli felneveléséhez. Addig az anya biztosan nem lesz peteérett, készséges nőstény. És ezáltal a hímek valóban hűségesek lesznek. Ugyan mit is tehetnének, ha egyszer nincs, vagy nem nagyon van kit megdugni. Bocsánat. Megtermékenyíteni. És a nők, az emberi nőstények ezt az egy-három évet próbálják meglovagolni. Kínjukban. Mert az ember gyerekének felnövekedéséhez kb. 20 év kell. Nem egy, és nem is három. Az emberpárnál pedig még mindig van veszélyeztetett nem. Ez pedig a női nem. Azáltal, hogy főleg a nők nevelik a gyerekeket. Ők rizikóztatják a testüket a terhességgel, szüléssel. És még mindig van, hogy belehalnak terhességbe, szülésbe. Aztán jó, jó lenne pár évig szoptatni, otthon nevelni a gyerekeket. Hogy az immunrendszerük megerősödjön, hogy ne legyenek kitéve millió hatásnak túl korán. Amire allergiával válaszolnak. Azt is ellenségnek látják, ami nem az. A lisztet, tejet is. És ezért jó volna a gyereket nem túl korán közösségbe vinni. Ehhez viszont olyan apa kell, aki eltartja kb. 6 évig az anyát és gyerekét. Aztán még kb. 15 évig, a diplomáig segít anyagilag. Hogy a gyerek minőségit egyen, minőségit ta-

nuljon. Hogy minőségi felnőtt legyen. Jó agyú, jó szakember. És ezért kell, kellene a papa is. Az embernek muszáj párban nevelni a gyerekét. Ahogy a madarak. Csakhogy nekik azért, mert gyors az emésztésük. Gyorsan és sok kaját kell vinni a fiókáknak. (És ha kevés a kaja, egy-kettőt ki is löknek, hogy a maradékot kézre tudják nevelni. Ahogy néhány, hál' istennek nem sok anya a gyerekére is kiterjeszti az öngyilkosságot, ha úgy látja, se magát, se gyerekét nem tudja eltartani ezentúl, mert elhagyták. És a gyerekéről nem tud, nem akar lemondani. Mert megszerette. Mert el se tudja képzelni, hogy odaadja. Mert működött az oxytocin, mikor szoptatta, aztán már magától is szívesen megtett mindent a gyerekért évekig. Hát megszerette. Mert rengeteg időt, energiát áldozott fel érte. Ahogy még egy kutyát is meg tudunk szeretni, és öregkorában se tudnánk az utcára dobni. Ahogy megszeretjük még a kocsinkat is, mert ismerjük a hibáit, mert annyiszor megszereltük. Ennyi.)

Viszont az ember abban különbözik a madaraktól, hogy ez a sok energia- és időáldozat 20 évre tolódik. És a férfi áldozataira is szükség van. Az elején főleg az övére. És ezért veszélyeztetett nem a női. A kiszolgáltatottság, a férfitől való függés miatt. És azért lehet a férfi mindig őszinte, és a nő nem nagyon. Mert a férfi nem függ annyira a nőtől, ő dönthet, akar-e gyereket vagy sem, s aztán is mindig dönthet. A nő nem. A nőnek nagyon okosnak és főleg fegyelmezettnek kell lennie, ha húsz évig maga mellett akar tartani valakit. Az apát, a társadalmat, a saját apját vagy anyját, testvérét, új férjét, hogy ne maradjon egyedül. Mert lehetünk bármily civilizáltak, zsenik, világúr- és atomhó-

dítók, még ma is mindenhol a csonka családok a legszegényebbek. Az ínség bennük jelenik meg először. És a férfi, az apa a legritkábban viszi magával a halálba a gyerekét végső kétségbeesésében.

De tényleg, hol van olyankor bárki, bármilyen segítség, mikor az anya hirtelen anyagilag magára marad?

Végül tehát azt mondhatjuk sajnós, a biztonságra vágyó nőkkel ellentétben. Hogy nem, a hűség nem természetes. És persze az viszont igaz, hogy lehet döntés. Elköteleződés. No, de minek? Mire való a testi hűség, mire kellene? Ha a férfi hűen ugyan, de halálba szakít a családját? Mert kisebbségi érzése van, de uralkodni, basáskodni azért hazajár? Vagy naponta verje az asszonyt, mert elitta az esztét, és nem áll föl neki? Hát beteg agyában megszületik a gondolat, hogy akkor az asszony biztosan megcsalja őt!

De tényleg, lányok, asszonyok és srácok! Kellene-e nekünk valaki húsz évre, aki közben annyira, de annyira megváltozott, hogy rá se tudunk nézni? Aki másmilyen volt kezdetben, de megváltozott, elromlott, mindegy, miért és mitől, de akkor is. Szeretnénk-e egy ilyen húszéves, genetikai-ösztönös-idegi börtönt magunknak? Mintegy átkot, húsz évig mindennek ellenére csak és egyedül vele tudunk lefeküdni, senki mással? Hát ugyan mi lenne ebben a természetes? Van-e ebben egyáltalán józan ész? Nem az a természetes, ha szabadulni akarnánk egy megváltozott, hátrányára változott egyéntől? Viszont, és ez is fontos, hogy maradjunk meg amellest, aki jóra változott, aki belátja azt, ami rossz volt benne. Aki megértő lesz, amellest miért is ne maradjunk?

Mert végül is egy kicsit a nők illúziójából is születnek a gyerekek. Hogy

a férfi nem hagy el sokáig. Hogy a férfi kicsit ivós, kicsit lusta, de majd ő, a nő megváltoztatja. Ami vagy bejön, vagy nem. De börtönbe záródni önként, az biztosan nem természetes.

Az igazán jó, az igazán emberi az volna, ha a gyerek, a gyerek felelőssége mindenkié lenne. Én meg, és te is, azé, akit akarok, akit akarsz. Vagyis szívünk szerint élhessünk nemi életet. (Ahogy a válság első évében is ezt tettük. Akartunk a világvége előtt még egy jót szeretkezni. És előtte, utána enni is még, előtte könnyűt, epret és ananászt és halat, utána pedig nehezét, bőségeset.)

De mintha még mindig a válság évében lennénk, mintha mindenki válogatott, jó, frenetikus vagy bőséges szexet akarna és enni. Enni akarna, sokat vagy keveset, de ritkát. Csemegét, prémiumot. Szóval soha még ekkora kajakinálat a világon nem volt. (És tán szex, szexkinálat sem. Még soha ennyi fil (kedvelő). Ennyi ezt meg azt kedvelő a szexben. Soha ekkora diverzitás, hogy ki mire gerjed. Zokni, matrózruha, betét, faeces, kocsik emblémája, sokféle tárgy, de olykor étel is. Bizisten mintha permanens orgiában lennénk, és hol ennénk, hol nemileg elégülnénk ki, felváltva. És gyorsan, minél előbb, minél többször. És akkor, ugye, érthető, ha olykor összekeveredik minden. Kajával kefélénk, és a kielégülés hozadékát, melléktermékét ennénk. Jut eszembe, soha ennyi szívesen nyaló, szopó férfi és nő.)

De végül ha az orgiának vége lesz (ha túl leszünk a válság évein), az lesz a jó, ha a gyerekek gondja közös lesz. Már ha kibírjuk addig. Ha a nők nem kapnak hajba. Hogy ha neked lehet gyereked, akkor nekem miért nem?

Ha nem önti el őket a sárga irigység, és rosszmájúan nem kezdik el szapulni, becsmérelni az anyákat, hogy mindent rosszul csinálnak a gyerek körül. Holott csak azt kellene mondaniuk, hogy irigy vagyok rád, és kész. Csakhogy az irigység bűn, keresztényi bűn. Hát át kell fordítani, civilizálttá kell tenni, el kell fojtani. Vagy csak jó szándékba csomagolva, pl. azt mondani, rosszul fogod, mindjárt elejted. Vagy: rossz iskolába íratad, nem lesz belőle semmi. Szóval ebből az álcázott, kezdeti hajbakapásból hogy is születnének és nevelődhetnének csak átlagos, némileg egészséges lelkű gyerekek. A jó kaja, jó szex előterében szinte. Mikor hátul tumbol a jó és egyedien jó kajáért és szexért folyó háború. Az egyedekre lebontott partizánháború kb. nyolc éve.

Amiben a gyerek, akár egy jó kocsi, a státusz szimbóluma lett. Mert harc indult, nem, nem a gyerekszülés, gyerekvárás jogáért. Nem, ez a jog már megvan. Meg is volt mindig. Csak faszizálódások idején, ellenséggé válás idején korlátozódott egy kicsit. Hogy kinek, kivel érdemes párosodni. Hogy tökéletes gyerek szülessen. De ez, remélem, már a múlté.

Nem, a jog megvan. A harc a gyereknemzés, gyerekszülés anyagi alapjáért folyik. Főleg a nyugati világban. Jól viselkedő, fehér, kékszemű kislány talán az idea. Míg kelet és a fejlődők szaporodnak bátran. Bele a vakvilágba. De tényleg, már-már idealisztikusan kopulálnak, mély vallási meggyőződéssel. Isten által vezérelve csak, mint a házinyulak.

Szóval per pillanat egy kicsit kaotikus itt minden. Születés előtti. Kíváncsi vagyok, mi fog ebből kisülni. Ki győz, mi győz?

Mi születik? Miféle rend EZ után?

Csendélet citrommal, 1946